

Türkiye-AB ticaret diyalogu ve “Made in EU” menşe kuralı

Teknik engellerde ilerleme; menşe tanımı Parlamentoda tartışılıyor

Stratigma Daily · 14 Ekim 2026 · STR-DLY-261014 · stratigma.org/reports/turkiye-ab-ticaret-diyalogu-made-in-eu

Türkiye-AB 3. Yüksek Düzeyli Ticaret Diyalogu 13 Ekim'de teknik engellerde sonuç verdi; Türkiye için belirleyici başlık ise Avrupa Parlamentosu raportörlerinin değiştirmeyi önerdiği “Made in EU” menşe tanımı.

Ticaret Bakanı Ömer Bolat ile AB'nin Ticaret ve Ekonomik Güvenlikten Sorumlu Komisyon Üyesi Maroš Šefčovič, 13 Ekim'de Brüksel'de Türkiye-AB 3. Yüksek Düzeyli Ticaret Diyalogu'na eş başkanlık etti. Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı ortak açıklamaya göre TAREKS sistemindeki ithalat denetimlerine ilişkin ticaret engeli kaldırıldı, Türkiye'nin yeni AB Makine Yönetmeliği'ne uyumu da tamamlandı. Açıklama, iki taraf arasındaki ticaretin 2025'te 217,6 milyar avroya ulaştığını kaydediyor.

Diyalogdan çıkan sonuçlar

TAREKS ve makine mevzuatındaki adımlara ek olarak taraflar, yetkilendirilmiş yükümlü programlarının karşılıklı tanınmasına ilişkin anlaşmanın uygulanmasını ilerletme niyetini teyit etti. Elektronik imzaların karşılıklı tanınması için teknik çalışma başlatılması da kararlaştırıldı.

Ortak açıklama açık kalan dosyaları da sıralıyor. Ham deri ve yaş mavi deri ihracatına uygulanan vergiler, ithalat gözetimi, tekstilde kayda dayalı gözetim ve alkollü içecekler için teknik görüşmeler sürecektir. Türkiye'nin AB enerji etiketi veri tabanı EPREL'e erişiminde ilerleme kaydedildi. Kozmetik ürün bildirim portalı CPNP ile ilaçta seri serbest bırakma için ayrıca görüşme yapılacaktır.

Metnin içeriği, diyalogun Gümrük Birliği'nin işleyişindeki aksaklıkları dosya dosya ele alan bir mekanizma olarak çalıştığını gösteriyor. 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'yla kurulan ve 1 Ocak 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği'nin rolüne açıklamada atıf yapılıyor. Birliğin güncellenmesine ilişkin bir adım metinde yer almıyor.

Ankara'nın öncelikli talebi

Bolat'ın toplantı sonrasındaki açıklamalarında ağırlık, AB'nin yeni sanayi politikası araçlarındaydı. AA'ya göre Bolat, "Türkiye, AB'nin yeni sanayi stratejilerine tamamen entegre edilmelidir" dedi. Bakan, Sanayi Hızlandırma Yasası ile "Made in EU" girişiminin Türkiye'yi baştan itibaren eşit ortak olarak ele almasını istedi. Yasanın arkasındaki yaklaşımı doğal karşıladıklarını ve üçüncü ülkelerden gelen yüksek hacimli ithalat konusunda AB ile aynı kaygıları taşıdıklarını da söyledi. Bolat'ın verdiği rakamlara göre otomotiv, Türkiye-AB ticaretinin yaklaşık yüzde 26'sını oluşturuyor; Türkiye'deki otomotiv üretiminin yüzde 75'i de AB şirketleri ve bunların Türkiye'deki iştirakleri tarafından gerçekleştiriliyor.

Bolat aynı talebi Temmuz ortasında Brüksel'de, Avrupa Otomobil Üreticileri Birliği (ACEA) Genel Direktörü Sigrid de Vries ve üye şirketlerin temsilcileriyle yaptığı görüşmede de dile getirmişti. ACEA da AA'nın 1 Temmuz'da aktardığı görüş belgesinde, yeni kuralların üyelerinin Türkiye ve Fas'taki mevcut faaliyetlerini dikkate almasını istemişti. Ankara'nın talebi bu noktada, Türkiye'de üretim yapan Avrupalı üreticilerin talebiyle örtüşüyor.

Komisyon teklifi ile Parlamento taslağı arasındaki fark

Komisyonun 4 Mart 2026'da sunduğu Sanayi Hızlandırma Yasası teklifi (COM(2026) 100), kamu alımlarına ve destek programlarına AB menşei ve düşük karbon şartları getiriyor. Kapsamda çelik, çimento, alüminyum, otomotiv ve net sıfır teknolojileri gibi sektörler yer alıyor. Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi'nin (EPRS) 17 Eylül tarihli notuna göre teklifin 8. ve 9. maddeleri, AB ile serbest ticaret anlaşması ya da gümrük birliği bulunan ülkelerden gelen içeriği, AB'nin o anlaşmadan doğan yükümlülükleri ölçüsünde AB menşeli sayıyor. Kamu alımlarında DTÖ Kamu Alımları Anlaşması'na taraf ülkeler de bu kapsama giriyor. Teklif, AB ürünlerine ulusal muamele tanımayan ülkelerin Komisyonun yetkilendirilmiş tasarruflarıyla kapsam dışında bırakılmasını öngörüyor. İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV), bu hükümle bazı Türk menşeli ürünlerin menşe eşiklerinin hesabında AB menşeli sayılabileceğini belirtiyor.

Parlamentoda dosyayı yürüten INTA, ITRE ve IMCO komitelerinin üç ortak raportörü, Eylül'de sundukları taslak raporda bu yaklaşımı daraltıyor. Agence Europe ve Eurometal'in aktardığına göre taslak, anlaşmaya dayalı karine yerine Komisyonun belirleyeceği bir ülke listesi öngörüyor. Listeye girebilmek için yedi koşulun birlikte karşılanması gerekiyor; koşullar arasında AB ürünlerine eşit muamele ve Paris İklim Anlaşması'na uyum bulunuyor. Taslak, Parlamento içinde de itirazlarla karşılaşılıyor.

"Made in EU" tercihinin kapsamı Konsey'de de tartışmalı. Sanayi bakanlarının 28 Mayıs'taki ilk politika tartışmasında üye devletler, bu statünün kaç üçüncü ülkeye tanınacağı konusunda farklı görüşler dile getirdi.

Türkiye için değişen hesap

Komisyon metninde Türk içeriğinin hesaba katılmasının dayanağını, AB'nin Gümrük Birliği'nden doğan yükümlülükleri oluşturuyor. Raportörlerin yaklaşımı kabul edilirse aynı sonuç, Türkiye'nin politika tercihlerine ilişkin bir değerlendirmeye bağlanacak. Bu değerlendirmede iki alan öne çıkıyor.

İlki kamu alımlarında karşılıklılık. İKV'nin değerlendirmesine göre Türkiye, Gümrük Birliği'ne rağmen AB ürünlerine yönelik ayrımcı uygulamalarını gözden geçirmek durumunda kalacak. Kamu alımları, 13 Ekim'deki ortak açıklamada sonuç bildirilmeden ileriye dönük işbirliği alanları arasında sayıldı.

İkincisi iklim politikası. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği 27 Ağustos 2026'da Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelik yıllık emisyonu 50 bin ton karbondioksit eşdeğerini aşan tesisleri kapsıyor; pilot dönemin kapsamını ve süresini Karbon Piyasası Kurulu belirleyecek.

Parlamento taslağı kabul edilirse Ankara'nın "eşit ortak" talebinin karşılığı, Gümrük Birliği ilişkisinden çok bu tür politika ölçütlerine göre belirlenecek. Diyalogda kapanan teknik dosyalar Gümrük Birliği'nin bugünkü işleyişini kolaylaştırıyor; Türk içeriğinin AB'nin yeni sanayi araçlarındaki yeri ise yasama metninde netleşecek.

İzlenecek başlıklar

- Parlamentoda üç komitenin taslak rapor üzerindeki ortak oylaması ve ardından Genel Kurul'daki birinci okuma.
- Konsey'in genel yaklaşımı ve Parlamento ile başlayacak üçlü müzakereler.
- Karbon Piyasası Kurulu'nun pilot dönem için açıklayacağı kapsam ve takvim.
- Ortak açıklamada açık kalan deri, tekstil gözetimi ve alkollü içecek dosyalarındaki teknik görüşmeler.

Parlamentonun yasama gözlemevi, Sanayi Hızlandırma Yasası'nın Genel Kurul'da birinci okuması için öngörülen tarihi 14 Aralık 2026 olarak gösteriyor.

Kaynaklar

- Avrupa Komisyonu (Mirage News yeniden yayımı), EU, Türkiye Hold Third High-Level Trade Dialogue, 13 Ekim 2026: <https://www.miragenews.com/eu-turkiye-hold-third-high-level-trade-dialogue-1759639/>
- AA (Foreks), Ticaret Bakanı Bolat, Türkiye'nin AB'nin sanayi politikalarında eşit ortak olarak yer almasını istedi, 14 Ekim 2026: <https://www.foreks.com/haber/detay/6acef22e24008d7d43742672/AA/tr/ticaret-bakani-bolat-turkiye-nin-ab-nin-sanayi-politikalarinda-esit-ortak-olarak-yer-almasini-istedi-14-10-26/>
- Dünya, Bolat'tan AB'ye çağrı: Türkiye dışarıda kalmasin, 13 Ekim 2026: <https://www.dunya.com/ekonomi/bolattan-abye-cagri-turkiye-disarida-kalmasin-haberi-843769>
- Haberler.com (AA), Ticaret Bakanı Bolat, Türkiye'nin AB sanayi stratejilerine entegre edilmesini istedi, 13 Ekim 2026: <https://www.haberler.com/guncel/ticaret-bakani-bolat-turkiye-nin-ab-sanayi-20326736-haberi/>
- TRT Haber (AA), Bakan Bolat: Türkiye, AB'nin güçlü ve vazgeçilmez parçası, 13 Ekim 2026: <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/bakan-bolat-turkiye-abnin-guclu-ve-vazgecilmez-parcasi-960039.html>

- Ticaret Bakanlığı, Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ticaret Diyalogu Toplantısı Gerçekleştirildi, 1 Temmuz 2025: <https://ticaret.gov.tr/haberler/turkiye-ab-yuksek-duzeyli-ticaret-diyalogu-toplantisi-gerceklestirildi>
- Ticaret Bakanlığı, Avrupa otomotiv sektörü Türkiye'nin Made in EU'ya dahil edilmesini destekliyor, 16 Temmuz 2026: <https://ticaret.gov.tr/haberler/avrupa-otomotiv-sektoru-turkiyenin-made-in-euya-dahil-edilmesini-destekliyor>
- Hürriyet Daily News, European auto industry backs Türkiye's full inclusion in 'Made in EU': Bolat, 17 Temmuz 2026: <https://www.hurriyetdailynews.com/european-auto-industry-backs-turkiyes-full-inclusion-in-made-in-eu-bolat-224469>
- Dünya, Avrupalı otomotiv üreticilerinden AB'ye çağrı: 'Made in EU' Türkiye yatırımlarını etkilemesin, 1 Temmuz 2026: <https://www.dunya.com/sektorler/otomotiv/avrupali-otomotiv-ureticilerinden-abye-cagri-made-in-eu-turkiye-yatirimlarini-etkilemesin-haberi-830633>
- Avrupa Parlamentosu Yasama Gözlemevi, Procedure File 2026/0068(COD) Industrial Accelerator Act, erişim 14 Ekim 2026: <https://oeil.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2026%2F0068%28COD%29>
- EPRS, International dimension of the proposed Industrial Accelerator Act, 17 Eylül 2026: [https://eprs.europarl.europa.eu/contents/publications/EPRS/2026/09/EPRS_BRI\(2026\)791495.html](https://eprs.europarl.europa.eu/contents/publications/EPRS/2026/09/EPRS_BRI(2026)791495.html)
- İKV, Draft EU Industrial Accelerator Act published: 'Made in EU' criteria also covers Customs Union partners, Mart 2026: <https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?id=9960&lng=en>
- İKV, AB Sanayi Hızlandırma Yasası ve 'Made in EU' gerekliliklerine ilişkin değerlendirme notu, 22 Nisan 2026: <https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?id=10030>
- Agence Europe, Industrial Accelerator Act - European Parliament proposes seven requirements for considering product from third country equivalent to one from EU, 9 Eylül 2026: <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13933/2/industrial-accelerator-act-european-parliament-proposes-seven-requirements-for-considering-product-from-third-country-equivalent-to-one-from-eu>
- Eurometal, Parliament rapporteurs seek to tighten 'Made in EU' rules, 9 Eylül 2026: <https://eurometal.net/parliament-rapporteurs-seek-to-tighten-made-in-eu-rules/>
- Agence Europe, Three European Parliament co-rapporteurs on Industrial Accelerator Act think it possible to reconcile different points of view, 29 Eylül 2026: <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13947/9/three-european-parliament-co-rapporteurs-on-industrial-accelerator-act-think-it-possible-to-reconcile-different-points-of-view>
- Freshfields, Where next for EU Industrial Policy? European Commission's IAA draft sparks criticism from all sides in European Parliament, 13 Ekim 2026: <https://www.freshfields.com/en/our-thinking/blogs/risk-and-compliance/where-next-for-eu-industrial-policy-european-commissions-iaa-draft-sparks-criti-102o594>
- CLECAT, Industrial Accelerator Act moves through EU, 29 Mayıs 2026: <https://www.clecat.org/news/newsletters/industrial-accelerator-act-moves-through-eu>
- Agence Europe, Like EU27 ministers, MEPs are divided over effects and arrangements of Industrial Accelerator Act, 3 Haziran 2026: <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13879/1/like-eu27-ministers-meps-are-divided-over-effects-and-arrangements-of-industrial-accelerator-act>
- CNBC-e, Emisyon Ticaret Sistemi yürürlükte: Karbon piyasasının kuralları belli oldu, Ağustos 2026: <https://www.cnbce.com/haberler/ets-yonetmeligi-yayimlandi-iste-karbon-piyasasinin-yeni-kurallari-h35893>
- Dünya, Karbonun fiyatlandığı 'yeni sanayi çağı' başladı, 28 Ağustos 2026: <https://www.dunya.com/surdurulebilir-dunya/karbonun-fiyatlandigi-yeni-sanayi-cagi-basladi-haberi-837865>